

Калабухова Світлана Вікторівна,
*к.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу,*
Ісай Оксана Василівна,
к.е.н., професор кафедри аудиту
*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,*
м. Київ, Україна

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕДУР АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

В Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки основна мета цифровізації визначається у напрямку досягнення цифрової трансформації існуючих та створенні нових видів економічної діяльності, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні, та відзначається, що у зв'язку із стрімким впровадженням цифрових технологій формування цифрових навичок громадян набуває особливого значення. Також підкреслюється, що вміння використовувати цифрові технології в роботі поступово стає необхідним для більшості спеціалізацій та професій, а цифрова грамотність повинна бути однією з головних компетенцій. Водночас, акцентується увага на такій технології, що відіграє роль в цифровій економіці та розвитку індустрії 4.0 в Україні, як «предиктивна аналітика» [1].

З настанням цифрової епохи актуалізується проблема диджиталізації аналітичних процедур з фінансовою та нефінансовою інформацією про діяльність суб'єкта господарювання. За умов максимальної формалізації аналітичних процедур за допомогою нових цифрових та програмних технологій уможлиблюється стовідсоткова реалізація технології аналітичного процесу, пошуку системних закономірностей в масивах інформації і інтерпретації знайдених фактів з метою отримання важливих для бізнесу відомостей. Це дозволить виробити стратегію для урахування можливих ризиків діяльності, відшукати потенціал для зростання, визначити нові можливості розвитку і спрогнозувати майбутні події.

Сучасними дослідниками вирішення питань диджиталізації аналітичних процедур з фінансовою та нефінансовою інформацією про діяльність суб'єкта господарювання розглядається з різних позицій. Зокрема, встановлюються межі цифровізації економічного аналізу через уніфікацію методичних підходів до аналізу типових операцій економічних суб'єктів різного типу; пропонується механізм стандартизації як метод вирішення проблеми адаптації методологічних і методичних прийомів економічного аналізу до діяльності різних економічних суб'єктів [2]; формалізуються моделі аналітичних процедур табличним способом, що уможлиблює максимальну уніфікацію аналітичного процесу для диджиталізації та забезпечує редукцію цифрової інформації про діяльність суб'єкта господарювання для прийняття рішень [3]; розробляються прикладні

програмні продукти на базі Excel, які допомагають аналітикам мати ширший спектр можливостей щодо виявлення відхилень від заданих параметрів розвитку підприємства в режимі реального часу та шукати шляхи їх усунення [4].

У Національному стандарті України ДСТУ 1.5:2003 «Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів» визначено, що «цифрові дані треба оформлювати як таблицю, що звичайно повинна мати форму» [5, п. 5.4]. Використання таблиць при проведенні аналітичних процедур забезпечить зниження обсягу вхідних даних та систематизацію даних для виявлення закономірностей. Візуалізація також дозволяє виявляти закономірності, приховані у вихідних даних.

Оскільки в сучасних умовах цифрова грамотність повинна бути однією з головних компетенцій фахівця будь-якої професії, у тому числі й облікової, розвиток диджиталізації процедур аналізу діяльності суб'єкта господарювання вбачається у повсякденному застосуванні в аналітичній роботі бухгалтерів та аудиторів такої прикладної програми Windows як Microsoft Excel, яка призначена для роботи з електронними таблицями, що дозволяють збирати, аналізувати і подавати в зручному вигляді кількісну і текстову інформацію. Перевагою використання шаблонів електронних таблиць є їх стандартизація та безпека даних. Шаблони уможливають швидке виконання розрахунків і надання результатів у зручній формі для прийняття рішень. Такі шаблони можна редагувати або доповнювати додатковою інформацією, або на їх основі створювати нові.

За допомогою Excel уможливується миттєвий трендовий аналіз фінансових звітів у процентному форматі, визначення тенденцій у фінансових коефіцієнтах, розробка проформ прогнозних фінансових звітів для прогнозування за методом відсотку від виручки, застосування та опрацювання значної вибірки фінансових показників для відстеження тренду, складання прогнозів діяльності за методом ковзної середньої за допомогою діаграм, прогнозування ключових показників діяльності за допомогою регресійних функцій та експоненційного згладжування, використання функцій середньоквадратичного відхилення для забезпечення прийняття рішень в умовах невизначеності [6].

Необхідно підкреслити, що при роботі з MS Excel всі дані зберігаються в робочих книгах, тобто файлах, які можуть складатися з одного або декількох робочих аркушів. Такі робочі книги можуть слугувати альбомами форм носіїв аналітичного процесу. Функції Microsoft Excel дозволяють виконати фінансові обчислення без побудови довгих і складних формул. Проведені розрахунки з'єднуються в одну робочу книгу під умовною назвою, наприклад «Експрес-аналіз фінансової звітності та ідентифікація загроз фінансовій безпеці бізнесу», «Оцінка перспектив збереження фінансового капіталу», «Оцінка перспектив збереження фізичного капіталу». Всі робочі аркуші повинні бути пов'язані або з аркушами фінансової звітності, або між собою. Для виконання нових розрахунків досить змінити вхідні дані на аркушах звітності.

Водночас, MS Excel дозволяє створювати бази даних безпосередньо на робочому аркуші. Така база даних уявляє собою звичайну таблицю, що має назву

списку. У MS Excel є набір засобів, що полегшують обробку і аналіз даних, що містяться в списку. Зокрема, у робочій книзі «Експрес-аналіз фінансової звітності та ідентифікація загроз фінансовій безпеці бізнесу» можуть створюватись такі вихідні документи (аналітичні таблиці), що автоматично розраховуються програмою після введення даних з вхідної інформації: групування активів та пасивів балансу для застосування «золотого правила» ліквідності; дотримання фінансових пропорцій бухгалтерського балансу підприємства; експрес-оцінка безперервності діяльності суб'єкта господарювання, експрес-оцінка фінансової стійкості з використанням груп ліквідності та показника власного оборотного капіталу; експрес-оцінка стадій життєвого циклу підприємства; експрес-оцінка суми вільного грошового потоку; експрес-оцінка “нормальної” здатності генерувати грошові потоки та забезпечувати безперервність діяльності. За даними окремих аналітичних таблиць можна побудувати діаграми, що найбільш наочно демонструють тенденції і динаміку певних показників.

Трьома ключовими перевагами Excel слід визнати: дешевизну, майже безкоштовність; доступність, адже ця автоматична програма йде на комп'ютерах з Windows; порівняну простоту у вивченні. Будь-який фахівець, який хоче автоматизувати і спростити свою роботу, позбутися рутини і заощадити час, зможе навчитися працювати в цій програмі за декілька тижнів. Завдяки Excel виконання аналізу значно спрощується. MS Excel пропонує потужний механізм, що дозволяє виконувати обчислення над даними, використовуючи вбудовані засоби авторозрахунків, формули і функції. Отже, робота сучасного головного бухгалтера, фінансового директора або аудитора без Excel неможлива. Поки існують стандарти бухгалтерського обліку, інші програми для роботи з великими даними не підходять, тому що є багато нюансів в бухгалтерському та податковому обліку, які не дають можливості працювати з програмним забезпеченням європейських країн, таким як Oracle і SAP.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р (у редакції від 17.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text>
2. Герасимова Е.Б. Анализ деятельности экономического субъекта и цифровая культура. Мир новой экономики. 2019. №13(2). С.111-120.
3. Калабухова С.В. Уніфікація аналітичних процедур в умовах стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту: монографія. Київ: КНЕУ, 2019. 431 с.
4. Замула І. В. Аналіз фінансового стану підприємства в умовах комп'ютеризації. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2020. № 16(44). С. 199–202.
5. ДСТУ 1.5:2003. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів. [На заміну ДСТУ 1.5-93; чинний від 2003-07-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2003. 44 с.
6. Карлберг К. Бизнес-анализ с использованием Excel: пер. с англ. 4-е изд. Москва: ООО "И.Д. Вильямс", 2014. 576 с.